

יליאז קורצ'אק
اسرائيل تقرا كورنشاك

האדם ההגון

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ו', עמ' 46-49
תרגום: אורי אורלב

אָדוֹנִי, הוּא שׁוֹב בָּא אֵלַי בְּטַענוֹת.

שְׁפֹטוּ בְּעֵצְמֹכְס:

מְנַהֵל הַמְשָׁרָד שְׁלֵנוּ הוּא אָדָם שֶׁמְלַבֵּד מִשְׁכָּרְת שֶׁל שְׁשֵׁת אֲלָפִים לְשָׁנָה וְ"גַב" – יֵשׁ לוֹ גַם... מְצַבֵּי רוּחַ. כְּלוּמַר: מְצַב רוּחַ טוֹב אוֹ מְצַב רוּחַ רַע.

כְּאֶשֶׁר מְצַב רוּחוֹ טוֹב – מְשַׁבֵּחַ, וְכְאֶשֶׁר מְצַב רוּחוֹ רַע – מְגַנֶּה. דְּבַר זֶה מוּבָן מֵאֲלֵינוּ, כִּינּוּן שְׂאֵינְנוּ מִבֵּין דְּבַר מִן הַמְּעֻשָּׂה בְּמְשָׁרָד, וְאֵינּוּ יוֹדְעַ לְהַעֲרִיף אֶת טִיב הָעֲבוּדָה. וְאִזּוֹ עַל סִמְפוֹ מָה עָלָיו לְהִגִּיב? הֲרִי הוּא חַיֵּב לְשַׁבֵּחַ אוֹ לְגַנוֹת: לְשֵׁם כֶּף הוּא הַמְּנַהֵל וּמְקַבֵּל אֶת מִשְׁכָּרְתוֹ.

מִשׁוּם כֶּף הוּא מְסַתְּמָה עַל מְצַבֵּי רוּחוֹ.

נו: נְכוֹן אוֹ לֹא נְכוֹן?

אָבֵל תִּשְׁמְעוּ הַלָּאָה:

יוֹם אֶחָד הוּא בָּא לְמְשָׁרָד בְּמְצַב רוּחַ רַע. גָּעַר בְּאֶחָד, גָּעַר בְּשֵׁנִי – בָּא אֵלַי.

אֲנִי אָדָם הַגּוֹן. כָּל אֶחָד יְכוֹל לְהַעֲדִיד עַל כֶּף. אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִי, לֹא מִתְעַרֵּב בְּעֵנְיָנוּ שֶׁל אִישׁ, לֹא מְזַיֵּק לְאֶף אֶחָד.

הוּא בָּא אֵלַי: הַצִּיץ בְּסִפְרִים, בְּאֶחָד, בְּשֵׁנִי – וְהִתְחִיל, כְּמוּבָן, בְּגִדּוּפִים:

- אֶתָּה, אָדוֹנִי, לֹא יוֹדְעַ לְכַתֵּב – הוּא אוֹמֵר – אֶתָּה לֹא יִצְלַח – הוּא אוֹמֵר – אֶף פַּעַם לֹא עֲשִׂיתָ שׁוּם דְּבַר כְּרֵאוּי – הוּא אוֹמֵר – וְרַק מִבְּזָזִים עֲלִיד מִשְׁכָּרְת.

- אָבֵל, אָדוֹנִי הַמְּנַהֵל – אֶמְרֵתִי.

- שְׁתַּק כְּשֵׂאֲנִי מִדְּבַר אֶלֶיךָ – הוּא אוֹמֵר. – אֶל תִּכְנַס לְתוֹךְ דְּבָרִי. – אֵינְךָ יוֹדְעַ אֲפֹלוּ לְהִתְנַהֵג עִם הַמְּמַנִּים עֲלֶיךָ.

וְמָה זְכַלְתִּי לְעִשׂוֹת?

הוּא גִידַף אוֹתִי, אִם תִּסְלַחוּ לִי, קָרָא לִי מְטַמָּט, מוֹקִיּוֹן, בּוֹר וְעַם הָאָרֶץ – וְהִלֵּךְ לְמְשָׁרָדוֹ לְעֵשׂוֹן סִיגָר וְלִקְרָא עֵתוֹן.

קִשָּׂה לוֹמַר שֶׁהַעֲרָכָה כָּל כֶּף לֹא צוֹדֵקֶת שֶׁל פְּשׁוּרֵי וְשֶׁל אִישׁוּיִתִּי נַעֲמָה לְאֲזַנִּי. זֹאת לֹא הִשְׁנָה הַרְאִשׁוֹנָה שְׂאֲנִי עוֹבֵד שֵׁם וְאֲנִי לֹא אֵינְה פּוֹחֵחַ שְׂאֲפֶשֶׁר לְבִאֵת אוֹתוֹ לְלֹא כָּל תְּגוּבָה.

כְּעִסְתִּי מֵאוֹד, אָבֵל חֲשַׁבְתִּי לְעֵצְמִי:

"מָה אֲנִי אֶתְחִיל אִתּוֹ? הוּא בָּא הַיּוֹם בְּמְצַב רוּחַ רַע וְהִנֵּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא עַל מִישָׁהוּ אֶת זַעֲמוֹ. בְּדִיּוֹק נִקְרִיתִי בְּדַרְכּוֹ, אִזּוֹ נִטְפַל אֵלַי. זֶה הַמְּצַב". אֲנִי בְּדַרְךָ כָּל אָדָם הַגּוֹן.

נו: אֲנִי צוֹדֵק אוֹ לֹא?

אָבֵל בְּמְשָׁרָד שְׁלֵנוּ, רְבוּתִי, עוֹבֵד צַעִיר אֶחָד. עוֹבֵד, אֲפֶשֶׁר לְהַגִּיד עוֹבֵד. אֲנִי לֹא מִתְעַרֵּב בְּעֵנְיָנוּ שֶׁל אִישׁ, לֹא מְעַנֵּן אוֹתִי מִי עוֹבֵד וּמִי לֹא עוֹבֵד. בְּשִׁבְלִי יְכוֹלִים כָּלֵם לְהִתְהַלֵּךְ עַל הָרֹאשׁ, הַעֲקֵר שְׁלֹא יְדַחֲפוּ אֶת הָאֶף בְּעֵנְיָנִי.

וְהוּא, רְבוּתִי, הַזְּאִטוּס הֵזָה, קִס פְּתָאוּס וְאוֹמֵר:

- מָה אֶתֶם חוֹשְׁבִים עַל הַתְּנַהֲגוֹתַי שֶׁל הַקּוֹלָגָה שְׁלֵנוּ?

מִכִּינּוּן שֶׁהוּא יוֹשֵׁב קְרוֹב לְיָדִי, שְׂאֵלְתִי בְּבִדְרָךְ אֲגַב:

- אֵינְה קוֹלָגָה?

מִפְּנֵי שֶׁחֲשַׁבְתִּי שֶׁהוּא מִתְכַּנֵּן לְמְנַהֵל שְׁלֵנוּ, וְהִתְפַּלְאֵתִי עַל הַיְדוּת הַפְּתָאוּמִית הַזֹּאת.

- אֶתָּה עוֹד שׁוֹאֵל אֵינְה קוֹלָגָה, אָדוֹנִי? – הוּא שׁוֹאֵל – וְאֲנִי שׁוֹאֵל הָאֵם? כִּמְצָא כִּינּוּן בְּמְשָׁרָד מִישָׁהוּ שְׂאֲחֵרִי כָּל זֶה יִסְפִּים לְהוֹשִׁיט לְךָ יָד.

- מָה עֲשִׂיתִי? – אֲנִי שׁוֹאֵל בְּתַדְהִמָּה

הוּא כָּל כֶּף הַפְּתִיעַ אוֹתִי עַד שֶׁחֲשַׁבְתִּי בְּהִתְחַלָּה שְׂאוּלִי בְּאֶמֶת אֶמְרֵתִי מִשָּׁהוּ מְעַלֵּב.

ישראל קורצאק קורצאק
اسرائيل تقرا كورنشاك

- מה לעצאזל אמרת?

- מה שרע הוא שלא עשית ולא אמרת שום דבר.

- ומה הייתי צריך לעשות?

- להגיב על העלבונות, על הגדופים...

- כן, בנדאי... בנדאי... להגיב!... הנה מגדף אותי עוד יותר... הרי בקשתי לענות ואז הוא אמר לי שאני לא יודע איך מתנהגים עם הממנים עלי. והצויק הזה, שעוד אין לו חתימות שפם אומר:

- אני לא מדבר אליך, אדוני.

עד שקם אחד העובדים ואמר:

- נדמה לך, אדוני, שאפשר בצורה כזאת. אצלנו לא קשה לפטר, לעצמת זאת להשיג משנה החדשה – קשה גם קשה.

- אם כן, לפי דעתך, לא צריך להגיב כשיורקים לך בפראוף?

- יורקים, לא יורקים, אבל פשיש לך אשה וילדים...

- דוקא אם יש למישהו ילדים – אומר הצעירון.

אתם שומעים?

- מה זאת אמרת: דוקא? – שואל הקולגה הנבון. – האם הילדים צריכים אחר כך להתפגר מרעב?

- שיתפגרו – הוא אומר.

אני נשבע לך – אני אדם הגון ולא דוחף את האף בענינו של אף אחד, אבל התחשק לי לתת לו באבי אביו.

שהילדים שלי יתפגרו מרעב? הפרחה הנה שאין לו משג מהו ילד חקי שלך, הפוחח הנה מעז לומר לי ממה יתפגרו או לא יתפגרו הילדים שלי. מי הוא שילמד אותי. בגלל שמישוהו נזף בי אני צריך... לא כדאי אפלו לדבר על זה.

אדוני – אני אומר לו – אתה עוד לא פרנסת ילדים בעבודתך.

הוא:

- אבל אתה מפרנס אותם לא רק בעבודה, אלא גם בהשפלה. וילדים שהתחנכו במחיר השפלת אביהם יגדלו נזכלים וילך עצמך לא תהיה נחת מהם. הם יצאו לתרבות רעה.

ואני רוצה להניד לך ששם לא החטפתי לו בפראוף אני פנראה באמת אדם הגון.

נכון או לא נכון?

- אדוני היקר – אני אומר לו – אם המנהל שלי אומר לי משהו, גם אם אני לא כל כך מסכים איתו, וגם אם דעותי שונות במונחים אחרים, בכל זאת עלי לשמע – וגמרנו! – מפני שלשם כך יש מנהל – וזהו! אבל לך אין שום זכות להעליב אותי, מפני שאני לא נתון למרותך, ואתה עדין צעיר מכדי לתת לי עצות – זה הכל.

והתשובתי על פסאי.

את חושבים שאחרי הדברים האלה הוא ותר?

- אני שואל עוד פעם אחת – הוא חוזר ופונה לאנשי המשך – מה אתם חושבים לעשות בענין העגום הזה?

- אדוני היקר – אני אומר – אינני מלשין, אבל אני מזוהר אותך שכל הדברים האלה עלולים להגיע לאנני המנהל ואז אתה תעוף מכאן.

- ואתה חושב שאמשיך לעבד במשך כךה שיש בו יחסי חזירות כאלה... אף רגע לא אשאר כאן.

- אה, כן. אני מבין – אמרת – אתה בנדאי רדיקל.

- כן. רדיקל.

- היית צריך לומר זאת מיד בהתחלה.

לשם מה הייתי צריך להכנס לופיח עם אחד כזה?

נו: נכון או לא נכון?

יליאז קורצאק קורצאק
اسرائيل تقرا كورتشاك

ותארו לעצמכם, רבותי, עקשו היחסים בינינו מצינים. מפני שאני לא מתערב בענינו של איש, אבל גם אני אוהב כשמישהו דוחף את האף לעינים שלי...

רק דבר אחד מוזר בעיני:

מדוע כשלמנהל יש מצב רוח רע הוא מעדיף לדבר דוקא אתי, נאתו – אף פעם?

